

॥ सा विद्या या विमुक्तये ॥

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

'ज्ञानतीर्थ', विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१ ६०६ (महाराष्ट्र राज्य) भारत

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY, NANDED

'Dnyanteerth', Vishnupuri, Nanded - 431 606 (Maharashtra State) INDIA

Fax : (02462) 215572

Academic-1 (BOS) Section

website: srtmun.ac.in

Phone: (02462)215542

E-mail: bos@srtmun.ac.in

आंतर विद्याशाखीय अभ्यास विद्याशाखे
अंतर्गत राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२०
नुसार पदवी द्वितीय/तृतीय अभ्यासक्रम
(Syllabus) शैक्षणिक वर्ष २०२६-२७
पासून लागू करण्याबाबत.

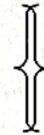
प रि प त्र क

या परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, दिनांक २२ एप्रिल २०२६ रोजी संपन्न झालेल्या मा.विद्या परिषद बैठकीतील विषय क्र.११/६४-२०२६ च्या ठरावानुसार आंतर विद्याशाखीय अभ्यास विद्याशाखेतील राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण-२०२० नुसार पदवी द्वितीय व तृतीय वर्षाचे अभ्यासक्रम (Syllabus) शैक्षणिक वर्ष २०२६-२७ पासून लागू करण्यास मा.विद्या परिषदेने मान्यता प्रदान केली आहे. त्यानुसार आंतर विद्याशाखीय अभ्यास विद्याशाखेतील बी.ए. द्वितीय व तृतीय वर्षाचे खालील विषयाचे अभ्यासक्रम (Syllabus) शैक्षणिक वर्ष २०२६-२७ पासून लागू करण्यात येत आहे.

01	B.A. II Year Lalit Kala (Affiliated Colleges)
02	B.A. III Year Animation (Affiliated Colleges)

सदरील परिपत्रक व अभ्यासक्रम प्रस्तुत विद्यापीठाच्या www.srtmun.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. तरी सदरील बाब ही सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावी, ही विनंती.

'ज्ञानतीर्थ' परिसर,
विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१ ६०६.
जा.क्र.शै-१/परिपत्रक/पदवी/बीए/२०२६-२७/ 152
दिनांक : २९.०८.२०२६

उपकुलसचिव
शैक्षणिक (१-अभ्यासमंडळ) विभाग

प्रत माहिती व पुढील कार्यवाहीस्तव :-

- १) मा. कुलगुरू महोदयांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- २) मा. प्र.कुलगुरू महोदयांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ३) मा. अधिष्ठाता, आंतर विद्याशाखीय अभ्यास विद्याशाखा, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ४) मा. संचालक, परिक्षा व मूल्यमापन मंडळ, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ५) मा. प्राचार्य, सर्व संबंधित संलग्नित महाविद्यालये, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ६) सिस्टीम एक्सपर्ट, शैक्षणिक विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ. यांना देवून कळविण्यात येते की, परिपत्रक अभ्यासक्रम संकेतस्थळावर प्रसिध्द करण्यात यावेत.

SWAMI RAMANAND TEERTH
MARATHWADA UNIVERSITY, NANDED - 431 606

**(Structure and Syllabus of Four Years Multidisciplinary
Degree Program with Multiple Entry and Exit Option)**

B.A. LALIT KALA

Second Year (Semester III & IV)

**Under the Faculty of
Interdisciplinary Studies**

Effective from Academic year - June : 2026 – 2027
(As Per NEP- 2020)

Forward by the Dean, Faculty of Interdisciplinary Studies

National Education Policy 2020 has been announced on 29.07.2020 by the Government of India. NEP 2020 proposes a new and forward-looking vision for India's Higher Education System through quality universities and colleges. Its key is in the curriculum and its practical implementation. NEP 2020 foresees more vibrant, socially engaged, cooperative communities and a happier, cohesive, cultured, productive, innovative, progressive, and prosperous nation. The introduction of Research Methodology and ethics will widen the vision and broaden the perspectives of the learners.

The curriculum must be exciting, relevant, and regularly updated to align with the latest knowledge requirements and meet specified learning outcomes. High-quality pedagogy is necessary to impart the curricular material to students successfully; pedagogical practices determine the learning experiences provided to students, thus directly influencing learning outcomes. The assessment methods must be scientific, designed to improve learning and continuously test the knowledge application.

When syllabi are developed and framed appropriately at University, it will result

in the upbringing and nourishment of multidisciplinary and holistic citizens. Emphasis is on outcome-based learning. Every course has well-defined objectives and outcomes. The assessment guidelines also provide clarity and precision to the vision behind prescribing the particular course content.

The syllabus of four year undergraduate bachelor course is a reformative and constructive step in the effective implementation of National Policy on Education 2020 by the Swami Ramanand Teerth Marathwada University. It is a product of rigorous exercise undertaken by the respective Board of Studies of the University which was prepared the guidelines provided by the steering committee set up by the Government of Maharashtra. This syllabus reflects the philosophical foundation through documents on National Education Policy 2020 which was provided by the Ministry of Education of Government of India and University Grants Commission, New Delhi.

This syllabus consists of content and activities that will empower the students for inculcating 21st century skills. The highlights of syllabus offers; holistic, inter- multi-trans disciplinary approach, research component, flexibility, technology embedded teaching learning, value based and skill enhancement, which defines educational experience and opens up a whole new world of opportunities.

This syllabus structured on various predefined verticals that includes major subject and minor subject, generic or open electives, vocational and skill enhancement courses, ability enhancement courses, value education courses, Indian knowledge system, cocurricular courses which will be leading towards graduation and perusing their career thereafter. There are total eight semesters for four year undergraduate course where, each semester is of 22 credits and students will have to choose semester wise specific vertical carefully.

Introducing Case Studies and Field Projects has created a unique opportunity for the higher education institute to bridge the gap between the academia, industry and the community, NEP believes effective learning requires a comprehensive approach that involves an appropriate curriculum, engaging pedagogy, continuous formative assessment, and adequate student support.

We are sure that the Graduate centers of this university and its affiliated colleges will implement the course effectively and successfully, resulting in a healthy and more creative academic ambience.

The design and development of syllabus is a continuous process, therefore all these syllabi are constantly under review. It is a request to teachers and students to suggest addition and changes in the present syllabus for supporting bright future of the learners.

Professor Dr. Chandrakant Ragho Baviskar

Dean (IC), Faculty of Interdisciplinary Studies

Swami Ramanand Teerth Marathwada University Nanded- 431 606

(Maharashtra state)

Swami Ramanand Teerth Marathwada University, Nanded

Faculty of Interdisciplinary Studies

Structure for Four Year Multidisciplinary Degree Program with Multiple Entry and Exit

B.A.Lalit kala II Year Semester III & IV

Major Subject : Indian Music

Minor Subject : Indian Dance

Year & Level	Semester	Subject-1 Major (DSC/DSE)	Subject-2 Minor (DSM) (Basket 1)	Generic Elective (GE) (Basket 2) <i>(Select one each from Group A and B of Basket 2, not related to DSC / DSM in col. 3 and 4)</i>	Vocational & Skill Enhancement Course (SEC) <i>(Related to DSC)</i>	Ability Enhancement Course (AEC) (Basket 3 for L2) Value Education Courses (VEC) / Indian Knowledge System (IKS) <i>(Common across faculty)</i>	Field Work / Project/Internship/OJT/ Apprenticeship/ Case Study Or Co-curricular Courses (CC) (Basket 4 for CC) <i>(Common across faculty)</i>	Credits	Total Credits
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

2 (4.5)	Seme ster III	INDMUSC2601 (2 Cr) (Theory) : Indian Music Classical & Folk INDMUSC2602 (2 Cr) (Theory): Indian Music Instrumental INDMUSC2603 (2 Cr) (Practical) : Indian Music : Classical & folk INDMUSC2604 (2 Cr) (Practical) : Indian Music - Instrumental 8 Credits	INDDANM2601 (2 Cr) (Theory) : Indian Dance INDDANM2602 (2 Cr) (Practical) : Indian Dance INDMUSM2602 (2Cr) : Light Music (Part -1) (Practical) 4 Credits	INDMUSG2601 (2 Cr) (Theroy) : Folk Instrument In Maharastra 2 Credits	INDMUSV2601 Indian Instrument Haramonium (Practical) 2 Credits	AECEN201 (2 Cr)(Theory) : Compulsory English 2 Credits	IMUSP2601 (2 Cr) (Practical) : Appriciation of Musical Concert CCXXX101 (2Cr) (Practical) 4 Credits	22	44
------------	---------------------	--	---	---	---	---	---	----	----

	IV Seme ster	INDMUSC2602 (2 Cr) (Theory): Indian Music Classical & Folk INDMUSC2603 (2 Cr) (Theory): Indian Music : Instment INDMUSC2604 (2 Cr) (Practical): Indian Music Classical & Folk INDMUSC2605 (2 Cr) (Practical): Indian Music : Instumental 8 Credits	INDDANM2602 (2 Cr) (Theory): Indian Dance INDDANM2603 (2 Cr) (Practical): Indian Dance INDMUSM2603 (2 Cr) : Light Music (Part-2) (Practical) 4 Credits	INDMUSG2602 (2 Cr) (Theory) : Indian Instument Flute 2 Credits	INDMUSV2602 (2 Cr) (Practical) Presentation of Dance 2 Credits	AECMR2602 (2Cr) (Theory): Marathi Bhasha Sambhashan Koushalya Part 2 2 Credits	IMUSP2602 : Field Work (2Cr) (Practical) CCXXX260 (2Cr) (Practical) 4 Credits	22	
		Exitoption: UG Certificate in Major <u>DSC</u> oncompletion of 44 credits and additional 4 credits from NSQF / Internship							

B.A.Lalit kala Second Year Semester III (Level 4.5)

Teaching Scheme

	Course Code	Course Name	Credits Assigned			Teaching Scheme (Hrs/ week)	
			Theory	Practical	Total	Theory	Practical
Major	INDMUSC2601	Indian Music:Classical & Folk (Theory)	02	--	02	02	--
	INDMUSC2602	Indian Music: Instument (Theory)	02	--	02	02	--
	INDMUSC2603	Indian Music: Clssical &Folk (Practical)	-	02	02	--	04
	INDMUSC2604	Indian Music : Instument (Practical)		02	02	--	04
Minor	INDDANM2601	Indian Dance: (Theory)	02	--	02	02	--
	INDDANM2602	Indian Dance: (Practical)	02	--	02	02	--
	INDMUSM2601	Light Music (Part 1) (Practical)	02	--	02	02	--
Generic Electives	INDMUSG2601	Folk Instument in Maharastra	02	--	02	02	--
Vocational & Skill Enhancement Course	INDMUSVS2601	Indian Instument - Harmonium	--	02	02	--	04
Ability Enhancement Course	AECEN201	Compulsory English	02	--	02	02	--
Field Work	INDMUSP2601	Appriciation of Musical Concert	--	02	02	--	--
Community Engagement Services (CES)	CCXXX2601	Any one of NCC/ NSS /Sports/ Culture /Health Wellness /Yoga Education / Fitness (Basket 5)	-	02	02	--	04
Total Credits			14	08	22	14	16

B.A.Lalit kala Second Year Semester III (Level 4.5) Examination Scheme

[20% Continuous Assessment (CA) and 80% End Semester Assessment (ESA)]

(For illustration we have considered a paper of 02 credits, 50 marks, need to be modified depending on credits of individual paper)

Subject (1)	Course Code (2)	Course Name (3)	Theory				Practical		Total Col (6+7) / Col (8+9) (10)
			Continuous Assessment(CA)			ESA			
			Test I (4)	Test II (5)	Avg of (T1+T2)/2 (6)	Total (7)	CA (8)	ESA (9)	
Major	INDDMUSC2601	Indian Music: Classical & folk (Theory)	10	10	20	30	--	--	50
	INDDMUSC2602	Indian Music : Instument (Theory)	10	10	20	30	--	--	50
	INDMUSC2603	Indian Music : Classical & Folk (Practical)	--	--	--	--	20	30	50
	INDMUSC2604	Indian Music : Instument (Practical)	--	--	--	--	20	30	50
Minor	INDDANM2601	Indian Dance : (Theory)	10	10	20	30	--	--	50
	INDDANM2602	Indian Dance : (Practical)	--	--	--	--	20	30	50
	INDMUSM2602	Light Music (Part 1) (Practical)	--	--	--	--	20	30	50
Generic Electives	INDMUSG2601	Folk Instument in Maharastra	10	10	20	30	--	--	50
Vocational & Skill EnhancementCourse	INDMUSV2601	Indian Instument – Harmonium (Practical)	--	--	--	--	20	30	50
Ability Enhancement Course	AECEN201	Compulsory English	10	10	20	30	--	--	50
Field Work	INDMUSP2601	Appriciation of MusicalConcert	--	--	--	--	20	30	50
CommunityEngagement Services (CC)	CCXXX2601	Any one of NCC/ NSS/Sports/ Culture /Health Wellness /Yoga Education / Fitness	--	--	- -	--	20	30	50

B.A.Lalit kala Second Year Semester IV (Level 4.5)

Teaching Scheme

	Course Code	Course Name	Credits Assigned			Teaching Scheme (Hrs/ week)	
			Theory	Practical	Total	Theory	Practical
Major	INDMUSC2601	Indian Music:Classical & Folk (Theory)	02	--	02	02	--
	INDMUSC2602	Indian Music: Instument (Theory)	02	--	02	02	--
	INDMUSC2603	Indian Music : Classical & Folk . . (Practical)	-	02	02	--	04
	INDMUSC2604	Indian Music : Instument (Practical)		02	02	--	04
Minor	INDDANM2601	Indian Dance : (Theory)	02	--	02	02	--
	INDDANM2602	Indian Dance : (Practical)	02	--	02	02	--
	INDMUSM2602	Light Music (Part 2) (Practical)	02	--	02	02	--
Generic Electives	INDMUSG2601	Indian Instument - Flute	02	--	02	02	--
Vocational & Skill Enhancement Course	INDMUSV2601	Presentation of Dance	--	02	02	--	04
Ability Enhance ment Course	AECMR2601	Marathi Bhasha Sambhashan Koushalya (Part-2)	02	--	02	02	--
Field Work	IMUSP2601	Field Work	--	02	02	--	--
Community Engagement Services (CES)	CCXXX2601	Any one of NCC/ NSS /Sports/ Culture /Health Wellness /Yoga Education / Fitness (Basket 5)	-	02	02	--	04
Total Credits			14	08	22	14	16

B.A.Lalit kala Second Year Semester IV (Level 4.5) Examination Scheme

[20% Continuous Assessment (CA) and 80% End Semester Assessment (ESA)]

(For illustration we have considered a paper of 02 credits, 50 marks, and need to be modified depending on credits of individual paper)

Subject (1)	Course Code (2)	Course Name (3)	Theory				Practical		Total Col (6+7) / Col (8+9) (10)
			Continuous Assessment(CA)			ESA			
			Test I (4)	Test II (5)	Avg of (T1+T2)/2 (6)	Total (7)	CA (8)	ESA (9)	
Major	INDMUSC2601	Indian Music : Classical & Folk (Theory)	10	10	20	30	--	--	50
	INDMUSC2602	Indian Music : Instument (Theory)	10	10	20	30	--	--	50
	INDMUSC2603	Indian Music : Classical & Folk (Practical)	--	--	--	--	20	30	50
	INDMUSC2604	Indian Music : Instument (Practical)	--	--	--	--	20	30	50
Minor	INDDANM2601	Indain Dance : (Theory)	10	10	20	30	--	--	50
	INDDANM2602	Indian Dance : (Pratical)	--	--	--	--	20	30	50
	INDMUSM2602	Light Music (Part 2) (Practical)	--	--	--	--	20	30	50
Generic Electives	INDMUSG2601	Indian Instument - Flute	10	10	20	30	--	--	50
Vocational & Skill Enhancement Course	INDMUSV2601	Presentation of Dance	--	--	--	--	20	30	50
Ability Enhancement Course	AECMR2601	Marathi Bhasha Sambhashan Koushalya Part-2	10	10	20	30	--	--	50
Field Work	INDMUSP2601	Field Work	--	--	--	--	20	30	50
Community Engagement Services (CC)	CCXXX2601	Any one of NCC/ NSS/Sports/ Culture /Health Wellness /Yoga Education / Fitness	--	--	--	--	20	30	50

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

INDIAN MUSIC

(CLASSICAL & FOLK & INSTRUMENTAL)

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester – III

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP 2020)**

(Major : Indian Music Classical & Folk)

B.A. Lalit Kala-II nd Year

Semester- III (Theory)

Name of Paper :- Indian Music : Classical & Folk (TH)

पेपरचे नाव - भारतीय संगीत शास्त्रीय आणि लोकसंगीत (लेखी)

प्रकरण :

- I. प्रात्याक्षिक पेपर मधील सर्व रागांची शास्त्रीय माहिती व रागातील छोटे ख्याल, तराणा व ताल (नोटेशनसह) लिपीबद्ध करणे आवश्यक.
- II. संकल्पना : 1) जातीगायन 2) अविर्भाव- तिरोभाव 3) अल्पत्व-बहुत्व 4) सुत 5) घसीट 6) बेहलावा 7) मुर्च्छना 8) न्यास 9) खटका 10) गमक 11) कणस्वर
- III. 1) गायकवादकाचे गुणदोष.
2) पं. भातखंडे व पं. पलुस्कर स्वरलिपीचा तुलनात्मक अभ्यास
3) शास्त्रीय संगीत व लोकसंगीत तुलनात्मक अभ्यास
4) कंठसंगीत व वाद्यसंगीत यांचा तुलनात्मक अभ्यास
- IV. 1) हिंदुस्थानी संगीत पद्धतीचा सिध्दांत
2) भारतीय संगीताचा इतिहास (स्वातंत्रोत्तर काळ) 1947 च्या नंतरचा
- V. **थोडक्यात माहिती**
1) भजन
2) भूपाळी
3) कव्वाली
4) त्रिवट
5) होरी
6) सरगम
7) चतुरंग
8) लावणी
9) लक्षणगीत
10) किर्तन
- VI. **चरित्र**
1) उ. बिस्मिल्ला खॉ
2) उ. अब्दुल करीम खॉ

(Major : Indian Music : Classical & Folk)

B.A. Lalit Kala-II nd Year

Semester- III (Practical)

Name of Paper :- Indian Music : Classical & Folk (PR)

पेपरचे नाव - भारतीय संगीत : शास्त्रीय आणि लोकसंगीत (प्रात्यक्षिक)

प्रकरण 1 ले- बडेख्यालाचे राग

खालील रागांच्या वैशिष्ट्यांसह संपूर्ण शास्त्रीय माहिती

आरोह अवरोह, पकड, रागामध्ये एक बडाख्याल

विलंबित ख्याल, एक छोटाख्याल

द्वुतख्याल / एक मसीतखानी व एक रजाखानी गत दोन आलाप, दोन ताना यासह गायन वादन करणे आवश्यक आहे.

- 1) राग I- भैरव 2) राग - केदार

प्रकरण 2 रे - छोटेख्यालचे राग

खालील रागांच्या वैशिष्ट्यांसह संपूर्ण शास्त्रीय माहिती

आरोह अवरोह, पकड, रागामध्ये एक बडाख्याल (द्वुतख्याल)

एक रजाखानी गत दोन आलाप, दोन ताना / तोडे,

यासह गायन वादन करणे आवश्यक आहे

- 1) राग - पटदिप 2) राग - मालकंस
3) राग - हमीर 2) राग - अहिर भैरव

प्रकरण 3 रे - छोटेख्यालचे राग

अभ्यासक्रमातील कोणत्याही रागामध्ये एक धृपद

व एक तराणा गाता येणे आवश्यक

प्रकरण 4 थे -

एक भजन / सुगमगीत किंवा धून गाता /

येणे आवश्यक आहे

प्रकरण 5 वे - तालज्ञान

- 1) ताल - आडा चौताल
2) ताल - सूलताल
3) ताल - धुमाळी
4) ताल - भजणी ठेका

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

INDIAN MUSIC

(INSTRUMENT)

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester – III

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP 2020)**

OR PAPER
(Major : Indian Music : Instrumental)
B.A. Lalit Kala-II nd Year
Semester- III (Theory)
Name of Paper :- Indian Music : Instrumental (TH)
पेपरचे नाव - भारतीय संगीत : वाद्य संगीत (लेखी)

प्रकरण 1 ले-

तबला / पखवाज उत्पत्ती आणि विकास तसेच आधुनिक काळापर्यंतचे त्याचे बदलते रूप यावरील संपूर्ण विवेचन

प्रकरण 2 रे -

तबला व पखवाजामधील खालील घराण्यांच्या वादन वैशिष्ट्यासह संपूर्ण इतिहास

तबला :-	1) दिल्ली	2) पंजाब	3) बनारस
पखवाज :-	1) कुदऊसिंह	2) पानसे	

प्रकरण 3 रे

- 1) तबला / पखवाज वादकांचे गुण-दोष
- 2) तबला / पखवाज स्वरात लावण्याचे नियम
- 3) गायन, स्वरवाद्य व नृत्य यांच्या साथीचे (साथसंगीताचे) नियम

प्रकरण 4 थे -

1) नानासाहेब पानसे	2) स्वामी पागलदासजी
3) उ. अमीर हुसेन खाँ	4) पं. कंठे महाराज

प्रकरण 5 वे -

खालील ताल आड, कुआड या लयकारीत

- 1) ताल- तीन ताल
- 2) ताल- झपताल
- 3) ताल- रूपक
- 4) ताल- एकताल

OR PAPER

(Major : Indian Music : Instrumental)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- III (Practical)

Name of Paper :- Indian Music : Instrumental (PR)

पेपरचे नाव - भारतीय संगीत : वाद्य संगीत (प्रात्यक्षिक)

प्रकरण 1 ले-

खालील तालांमध्ये स्वतंत्र तबला वादन आवश्यक आहे. (15 मिनिटे)

तबला :- 1) ताल तिनताल 2) ताल एकताल 3) ताल झपताल

पखवाज :- 1) ताल आदिताल 2) ताल चौताल 3) ताल सूलताल

प्रकरण 2 रे -

तबला व पखवाजामध्ये केरवा, दादरा, धुमाळी, भजनीठेका या तालांमध्ये पाच मिनिट लव्गी-लडी
चे वादन करून तिहाई घेऊन समेवर येण्याची तयारी करणे आवश्यक आहे.

प्रकरण 3 रे

विलंबित एकताल, विलंबित तिनताल, विलंबित झपताल, विलंबित रूपक
तुकडा, मुखडा, मोहरा, तिहाई घेऊन समेवर येण्याचा अभ्यास

प्रकरण 4 थे -

खालील तालांमध्ये दोन तिस्र व दोन चतस्र जाती
कायदे सहा पलट्यांसहीत तयार करणे व चक्राकार
तिहाई घेऊन समेवर येण्याची तयारी करणे आवश्यक.
1) ताल- तीनताल 2) ताल- चौताल

प्रकरण 5 वे -

अभ्यासक्रमातील विविध ताल हातावर एकपट, दुप्पट, तिप्पट चौपट म्हणता येणे व विविध कायदा
तिहाई, फर्माईशी चक्रदार, परण, गत यांची पढंत करता येणे आवश्यक आहे.

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

**INDIAN CLASSICAL DANCE
(BHARATNATYAM)**

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– III

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

(Minor : Indian Classical Dance)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester-III (THEORY)

Name of Paper :- Indian Classical Dance - Bharatnatyam (TH)

पेपरचे नाव - भारतीय शास्त्रीय नृत्य : भरतनाटयम (लेखी)

प्रकरण 1 ले

1. भरतनाटयमबद्दल सविस्तर माहिती लिहा ?
2. मार्गम संकल्पनेची माहिती आणि सर्व रचनांची माहिती लिहा ?

प्रकरण 2 रे

3. देवदासी परंपरा - माहिती द्या.
4. व्याख्या - तीर्माणम, कोरवाइ, जाती, पल्लवी, अनुपल्लवी

प्रकरण 3 रे

5. फरक लिहा- लोकनृत्य, शास्त्रीयनृत्य, सीनेनृत्य, कथक नृत्य, भरतनाटयम नृत्य
6. जाती तीन लयीत लिहिणे- खंड, मिश्र, संकीर्ण

प्रकरण 4 थे

7. थोडक्यात लिहा.
अडवू, नृत्य, नाटय

प्रकरण 5 वे

8. चरित्र
1. लिला सामसन
2. श्रीमती मृणालीनी साराभाई

(Minor : Indian Classical Dance)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester-III (Practical)

Name of Paper :- Indian Classical Dance - Bharatnatyam (PR)

पेपरचे नाव - भारतीय शास्त्रीय नृत्य : भरतनाट्यम (प्रात्यक्षिक)

1. तिल्लाना
2. पदम
3. तिल्लाना कोरवाई हस्तक्रियांच्या सहाय्याने तालात म्हणणे
4. पदम ची संचारी सांगणे
5. सात शास्त्रीय नृत्य शैलीची माहिती
6. कर्नाटकी ताल पद्धतीची माहिती
7. सप्तताल- माहिती आणि तालात म्हणणे

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

**INDIAN CLASSICAL DANCE
(KATTHAK)**

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– III

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

OR PAPER
(Minor : Indian Classical Dance)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- III (THEORY)

Name of Paper :- Indian Classical Dance - Kathhak (TH)

पेपरचे नाव - भारतीय शास्त्रीय नृत्य कथक (लेखी)

- 1)
 1. नृत्याची उत्पत्ती (वेगवेगळ्या विचारवंतांची मते)
 2. नृत्यकला शिकण्याचे फायदे
 3. नृत्य, नृत्त आणि नाट्य या नर्तनाच्या महत्वाच्या घटकांची संपूर्ण माहिती
- 2)
 1. लास्य आणि तांडव अंग म्हणजे काय ते सांगून यांचे कथक मधील स्थान स्पष्ट करा.
 2. अभिनय दर्पननुसार ग्रिवा भेद (चार प्रकार) आठ प्रकारच्या दृष्टिभेद विषयी माहिती लिहा.
 3. शिरोभेद (नऊ प्रकार) - विनियोगांसहीत
- 3) कथक नृत्यात भाव प्रदर्शनाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- 4)
 1. सोपे नटवरी तुकडे 5 (नृत्याच्या भाषेतले)
 2. लखनौ आणि जयपूर घराण्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
- 5) त्रिताल, झपताल आणि एकतालच्या रचना लिपिबद्ध करणे
- 6) जीवन चरित्र :-
 1. बिंदादिन महाराज
 2. कालका प्रसाद

OR PAPER
(Minor : Indian Classical Dance)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- III (Practical)

Name of Paper :- Indian Classical Dance - Kathhak (PR)

पेपरचे नाव - भारतीय शास्त्रीय नृत्य : कथक (प्रात्यक्षिक)

- 1) 1. तिनतालच्या ठेक्यावर तत्कार - विलंबित, दुप्पट, चौपट
2. तत्काराचे प्रकार स्पष्ट करा.
3. तिनतालामध्ये विशेषथाट, परणजुडी, आमद
- 2) 1. पाच साधेतोडे व दोन चक्रधार तोडे
2. निकास्याच्या दोन मोठ्या गत
- 3) 1. त्रितालमध्ये गतनिकास- बिंदि (दागिना) कलाई, मटकी (घागरचे) विविध प्रकार
2. गतभाव- माखनचोरी

झपताल :-	थाट-2	आमद-1	तोडे-3
	चक्रधार तोडे-2	चरण-2	चक्रधार चरण-2
	तिलाई-1	चक्रधार तिहाई-1	कवित-1
	तत्कार-बराबर, दुगूण, चौगुण सह करणे		

- 4) गणेश वंदना आणि शिव वंदना
- 5) एकताल आणि रूपक यातालाची सविस्तर माहिती सांगून हातावर ताल लिहा.

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

MINOR: MUSIC- (PRACTICAL) - 1

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– III

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

(Minor : Indian Music-2)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- III (Practical)

Name of Paper :- Light Music - (Part-1) (PR)

पेपरचे नाव : सुगम संगीत - (भाग -१) (प्रात्यक्षिक)

प्रकरण १ ले- राग ज्ञान

- 1 राग - जौनपुरी
- 2 राग- माल कंस

प्रकरण 2 रे - ताल ज्ञान

- 1) एक ताल
- 2) झपताल

प्रकरण 3 रे शास्त्रीय गीत प्रकार

1. तराणा
2. चतरंग
3. धृपत
4. धमाल

प्रकरण 4 थे - लोक / उपशास्त्रीय गीत प्रकार

1. ठुमरी
2. दादरा
3. ओवी
4. अभंग

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

GENERIC ELECTIVE : INDIAN MUSIC- THEORY - 1

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– III

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

(Generic Elective : Indian Music-1)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- III (Theory)

Name of Paper :- Folk Instrument In Maharashtra - (TH)

पेपरचे नाव : महाराष्ट्रातील लोकवाद्य- (लेखी)

प्रकरण 1 ले :

- 1) वाद्यवर्गीकरण संक्षिप्त इतिहास
- 2) ढोलकी, ढोलक, संबळ, दिमडी, डफ, खंजीरी, हालगी इ. लोकवाद्यांची उत्पत्ती ते आधुनिक काळापर्यंतची वाटचाल.

प्रकरण 2 रे :

- 1) लोकवाद्यांची सचित्र व अंगवर्णनासहीत बनावटीची माहिती
(ढोलकी, ढोलक, संबळ, दिमडी, हालगी, डफ, खंजीरी इ.)
- 2) कलावंतांची जीवन चरित्रे
 - 1) पांडुरंग घोटकर
 - 2) यासिन म्हाब्री
 - 3) केशवराव बडगे

प्रकरण 3 रे :

- ढोलकी/ ढोलक या वाद्यांवर वाजविले जाणारे वर्ण तसेच या वाद्यांवरची हाताची ठेवण (हस्तविधी) यांची संपूर्ण माहिती
- 1) ढोलकी / ढोलक वरील बोलांबददलची माहिती
 - 2) संबळ / खंजिनी वाजविण्याची विधी
 - 3) लावणी, पोवाडा, लोकगीत, शाहिरी, वगनाटय, गोंधळ
या गीतप्रकारांविषयी माहिती

प्रकरण 4 थे

- 1) ताल केरवा, ताल दादरा, ताल धुमाळी, अर्ध्या इ. तालात विलंबित-मध्य-दृढ-या तिन्ही लय प्रकारातील बोल/वादन सामुग्रीचा विविध प्रकारांनी विस्तृत विस्तार. प्रात्याक्षिकांसहीत वादन विधी आवश्यक
- 2) ढोलकी सोलो / ढोलक सोलो (स्वतंत्र वादन)
(10 मिनिटे) वाजविण्याची क्षमता

प्रकरण 5 वे

लावणी / शाहिरी, तमाशा, कव्वाली, लोकगीत इ. अनेक लोकगीतांबरोबर अनुरूप व आदर्श साथसंगत करता येणे आवश्यक आहे.

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

**Vocational & Skill Enhancement Course
(Indian Music- Practical)**

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– III

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

Vocational & Skill Enhancement Course

Indian Music (Practical)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- III (PR)

Name of Paper :- Indian Instrument - Harmonium (PR)

पेपरचे नाव : भारतीय वाद्य - हार्मोनियम (संवादिनी) (प्रात्यक्षिक)

प्रकरण 1 ले :

- 1) हार्मोनियमचे प्रकार व हार्मोनियमची सचित्र माहिती पांढऱ्या पटटया, काळ्या पटटया, पटटी 1,2,3,4,5 बदल व स्वर, सप्तक माहिती

प्रकरण 2 रे :

- 1) हार्मोनियमवर स्वर वाजविण्याची पद्धत
- 2) अलंकार

शुध्द स्वरांचे हार्मोनियमवर वाजविण्यास सहज सोपे असे किमान पाच तर कमाल दहा अलंकार वाजविता येणे आवश्यक आहे.

प्रकरण 3 रे

राग भूपाली / राग यमन रागाची शास्त्रीय माहिती आरोह अवरोह, पकड सरगमगीताचे वादन करता येणे आवश्यक आहे

प्रकरण 4 थे

- 1) वंदे मातरम, राष्ट्रगीत अथवा एखादी धून, नाट्यगीत यापैकी एक गीत वाजविता येणे आवश्यक आहे.
- 2) तालज्ञान :- 1. ताल तिनताल (त्रिताल)
2. ताल दादरा 3. ताल केरवा

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

**FIELD WORK - INDIAN MUSIC
(Practical)**

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– III

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

Field Work - Indian Music (Practical)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- III (PR)

Name of Paper :- Indian Music - Appriciation of Musical concert (PR)

पेपरचे नाव : भारतीय संगीत - संगीत मैफिलीचे रसग्रहण (प्रात्यक्षिक)

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्ट्ये –

1. सुगम संगीताच्या संज्ञा, महत्त्व आणि वैशिष्ट्यांचा अभ्यास करणे.
2. सुगम संगीताच्या विविध प्रकारांबद्दल जाणून घेणे.
3. सुगम संगीतात वापरल्या जाणाऱ्या राग आणि तालांचा अभ्यास करणे.
4. सुगम संगीतात वापरल्या जाणाऱ्या वाद्यांबद्दल जाणून घेणे.
5. शास्त्रीय संगीत आणि सुगम संगीत यांच्यातील संबंधांचा अभ्यास करणे.

अध्ययन निष्पत्ती / शिकण्याचे परिणाम –

1. सुगम संगीताचे महत्त्व आणि वैशिष्ट्ये स्पष्टपणे मांडण्याची क्षमता.
2. सुगम संगीताली विविध प्रकार (शैली) समज्यासाठी मदत होणे.
3. वेगवेगळ्या प्रकारच्या गाण्यांचे राग आणि ताल समजून घेणे.
4. गायनाची वैशिष्ट्ये, मैफिलीची सुरुवात, प्रेक्षकांचा प्रतिसाद, वाद्यांची साथ संगत, ध्वनीक्षेपण व्यवस्था व्यवस्थित समजून घेणे.

सुचना –

1. आपण रसग्रहण केलेल्या संगीत मैफिलीचे सांगीतीक विश्लेषण करणे.
2. रसग्रहण केलेल्या मैफिलीचा अहवाल सादर करणे.

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY, NANDED

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. Lalit Kala Second Year

Semester - IV

Choice Based Credit System (CBCS)

**Effective from June-2026
(As Per NEP 2020)**

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

INDIAN MUSIC

(CLASSICAL & FOLK & INSTRUMENTAL)

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester – IV

Effective from June - 2026-27

(As Per NEP 2020)

(Major : Indian Music Classical & Folk)

B.A. Lalit Kala-II nd Year

Semester- IV (Theory)

Name of Paper :- Indian Music : Classical & Folk (TH)

पेपरचे नाव - भारतीय संगीत शास्त्रीय आणि लोकसंगीत (लेखी)

प्रकरण 1 ले

प्रात्याक्षिक पेपर मधील सर्व रागांची शास्त्रीय माहिती व रागातील छोटे ख्याल, तराणा स्वरलिपी बद्ध (नोटेशन बद्ध) लिहिता येणे आवश्यक तसेच रागांचा तुलनात्मक अभ्यास प्रात्याक्षिकासहीत गाता/लिहिता येणे आवश्यक.

प्रकरण 2 रे

संकल्पना : 1) कलावंत 2) गायक 3) नायक 4) वाग्येयकार 5) ग्रामराग 6) रागांग 7) भाषांग 8) क्रियांग 9) उपांग 10) आहत नाद 11) अनाहत राग

प्रकरण 3 रे

- 1) चित्रपट संगीताचा थोडक्यात इतिहास लिहा ? 2) वाद्यवर्गीकरण व लोकसंगीतातील वाद्ययंत्र
- 3) लोकसंगीताचा भावपक्ष ?
- 4) कंठसाधना आणि पार्श्वगायन

प्रकरण 4 थे

- 1) संगीतामध्ये ध्वनीचे महत्त्व
- 2) संगीतामध्ये दृक्श्राव्य साधनांचा उपयोग (आधुनिक तंत्रज्ञान)

प्रकरण 5 वे

चरित्र लिहा.

- 1) पं. रविशंकर
- 2) पं. बाळकृष्णबुवा इंचलकरंजीकर

प्रकरण 6 वे

थोडक्यात माहिती लिहा.

- 3) प्रबंध
- 4) पल्लवी
- 5) पद्म
- 6) संगीत रागमालिका
- 7) देवनागरी लिपी

(Major : Indian Music : Classical & Folk)

B.A. Lalit Kala-II nd Year

Semester- IV (Practical)

Name of Paper :- Indian Music : Classical & Folk (PR)

पेपरचे नाव - भारतीय संगीत : शास्त्रीय आणि लोकसंगीत (प्रात्यक्षिक)

प्रकरण 1 ले - बडेख्यालाचे राग

खालील रागांच्या वैशिष्ट्यांसह संपूर्ण शास्त्रीय माहिती
आरोह अवरोह, पकड, रागामध्ये एक बडाख्याल विलंबित ख्याल),
एक छोटाख्याल (द्रुतख्याल/एक मसीतखानी व एक रजाखानी
गत दोन आलाप, एक तान यासह वादन करणे आवश्यक आहे.

- 1) राग- भिमपलास 2) राग- मालकंस

प्रकरण 2 रे - छोटेख्यालचे राग

खालील रागांच्या वैशिष्ट्यांसह संपूर्ण शास्त्रीय माहिती आरोह अवरोह, पकड,
रागामध्ये एक बडाख्याल (द्रुतख्याल)/ रजाखानी गत दोन आलाप,
दोन ताना/तोडे, यासह गायन वादन करणे आवश्यक आहे

- 1)राग- मुलतानी 2) राग- मारवा
3) राग- हिंडोल 4) राग- पुरिया धनाश्री

प्रकरण 3 रे - छोटेख्यालचे राग

अभ्यासक्रमातील कोणत्याही रागामध्ये एक धमार
तसेच एक चतुरंग गाता/वाजविता येणे आवश्यक आहे

प्रकरण 4 थे -

एक भजन किंवा सुगमगीत/ लोकगीत / धून गाता/ वाजविता येणे
आवश्यक आहे

प्रकरण 5 वे - तालज्ञान

खालील तालांच्या वैशिष्ट्यांसह संपूर्ण शास्त्रीय माहिती
तसेच खालील ताल हातावर टाळी देवून म्हणता येणे
आवश्यक आहे. वरील तालांचे सर्वसाधारण ठेके
तबल्यावर वाजत असतांना ओळखणे व लिहिता येणे
आवश्यक आहे.

- 1) ताल - विक्रम
2) ताल - खेमटा
3) ताल - गजझंपा
4) ताल तिनताल (त्रिताल)

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

INDIAN MUSIC

(INSTRUMENT)

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester – IV

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP 2020)**

OR PAPER
(Major : Indian Music : Instrumental)
B.A. Lalit Kala-II nd Year
Semester- IV (Theory)
Name of Paper :- Indian Music : Instrumental (TH)

पेपरचे नाव - भारतीय संगीत : वाद्य संगीत (लेखी)

प्रकरण 1 ले -

भारतीय तालशास्त्रातील वाद्य वर्गीकरणाचा सिध्दांत (उदाहरणासहीत)

प्रकरण 2 रे -

समान मात्रा असलेल्या तालांचा तुलनात्मक अभ्यास

- 1) तीनताल - अर्ध्या तिनताल - पंजाबी - तिलवाडा
- 2) आडाचौताल - धमार- दीपचंदी - झुमरा
- 3) एकताल - चौताल

प्रकरण 3 रे -

- 1) तबला / पखवाज वादनाच्या विविध शैली (बाज) व वैशिष्ट्ये आणि तुलनात्मक अभ्यास
- 2) तबला / पखवाज सुरामध्ये लावण्याचे नियम व पध्दती

प्रकरण 4 थे -

व्याख्या - 1. आमद 2. आगत-अनागत 3. चलन 4. गतपरन
5. स्तुतीपरन 6. बोलबॉट 7. नौहक्का तिहाई

चरित्रे :- 1. उ. मुनीर खॉ 2. पं. मंगळवेढेकर बुवा
3. पं. गोविंदराव बऱ्हाणपूरकर 4. उ. आबिद हुसेन खॉ

प्रकरण 5 वे -

तबला / पखवाज रियाज पध्दतीविषयी विस्तृत माहिती

OR PAPER
(Major : Indian Music : Instrumental)
B.A. Lalit Kala- II nd Year
Semester- IV (Practical)
Name of Paper :- Indian Music : Instrumental (PR)
पेपरचे नाव - भारतीय संगीत : वाद्य संगीत (प्रात्यक्षिक)

प्रकरण 1 ले -

खालील तालांमध्ये तिस्र, चतस्र, खंड जातीचे कायदे व त्याचे
सहा-सहा पलटे यासह दहा मिनिट स्वतंत्र तबला वादन आवश्यक आहे.
तबला :- 1. ताल तिनताल 2. ताल झपताल 3. ताल रूपक
पखवाज:- 1. ताल चौताल 2. ताल धमार 3. ताल सुलताल

प्रकरण 2 रे -

अभ्यासक्रमातील कुठल्याही दोन तालामध्ये धिरधिरकिटतक, दिंतिरकिटतक चे दोन रेले,
दोन गत, एक परण, एक फरमाईशी चक्रदार, दुपल्ली, तिपल्ली, चौपल्ली, पेशकार आदींचे वादन

प्रकरण 3 रे -

छोटाख्याल, बडाख्याल, सुगमगीत, भजन, भावगीत या गीतप्रकाराची साथसंगत
करत असतांना एकाच तालाचे विविध ठेके व लग्गी-लडी यांचा अभ्यास

प्रकरण 4 थे -

विविध तालामध्ये तिप्पट, आडलय, बिआड, हातावर टाळी देवून म्हणता येणे आवश्यक आहे.

प्रकरण 5 वे -

ताल, रूद्र, ताल व गजझंपा मध्ये रेला, तुकडा, तिहाई, परन वाजविता येणे आवश्यक आहे.

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

**INDIAN CLASSICAL DANCE
(BHARATNATYAM)**

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– IV

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

(Minor : Indian Classical Dance)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester-IV (THEORY)

Name of Paper :- Indian Classical Dance - Bharatnatyam (TH)

पेपरचे नाव - भारतीय शास्त्रीय नृत्य : भरतनाट्यम (लेखी)

1. भरतनाट्यम - सविस्तर माहिती, परंपरेचा थोडक्यात इतिहास, शैलीचा विकास आणि त्यात मोलाची भूमिका बजावणाऱ्या कलाकरांची आणि शिक्षण संस्थांची माहिती
2. अष्टनायिका
3. भरतनाट्यम मधील घराणी आणि त्यांची वैशिष्ट्ये
4. तालप्राण
5. भारतीय शास्त्रीय नृत्य शैलीची खालील घटकांच्या आधारे माहिती, उगमाचे ठिकाण, नृत्य शैली (एकल/सांघिक) ठळक, वैशिष्ट्ये, संगीत पद्धती
6. टिपा लिहा-
 1. तांडव आणि लास्य
 2. अंग
 3. प्रत्यंग
 4. उपांग
 5. मात्रा, लय, आवर्तन, करण, अंगहार
 6. नायकभेद

(Minor : Indian Classical Dance)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester-IV (Practical)

Name of Paper :- Indian Classical Dance - Bharatnatyam (PR)

पेपरचे नाव - भारतीय शास्त्रीय नृत्य : भरतनाट्यम (प्रात्यक्षिक)

1. वर्णम - आदी ताल
2. शृंगार पदम
3. कर्नाटक संगीतातील सप्ततालांच्या हस्तक्रिया करणे आणि तीन लयीत म्हणणे
4. सर्व जाती बीट आणि ऑफ बीट म्हणणे
5. त कळीवर अडवूचे नटुवंगम तीन लयीत म्हणणे
महाराष्ट्रातील लोककला व लोकनृत्याचे सादरीकरण

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

**INDIAN CLASSICAL DANCE
(KATTHAK)**

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– IV

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

OR PAPER
(Minor : Indian Classical Dance)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- IV (Theory)

Name of Paper :- Indian Classical Dance - Katthak (TH)

पेपरचे नाव - भारतीय शास्त्रीय नृत्य : कथक (लेखी)

- 1) 1. कथक नृत्यातील मंदिर परंपरा व दरबार परंपरा यांची माहिती
2. बनारस घराण्याची माहिती
3. लखनौ, जयपूर घराण्यांची वंश परंपरा
- 2) 1. अभिनय दर्पणानुसार संयुक्त हस्तमुद्रांपैकी खालील मुद्रांचे उपयोग, किलक, मत्स, कुर्म, वराह, गरूड, नागबंध, खटाव, भेरूड
2. अभिनय दर्पणानुसार आठ प्रकारच्या दृष्टिभेदांची विनियोगासह माहिती
3. कल्पकमध्ये अभिनयाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- 3) व्याख्या :- मृदा, आद, घुमरीया, स्तुती, अंदाज, कसक-मसक, हावभाव, उठाण, नटवरी, ततकार, पलटा, कटाक्ष
- 4) 1. प्रात्याक्षिकातील रचना लिपिबद्ध करणे
2. झपताल, रूपक, केरवा, दादरा इ. ताल माहितीसह लिपिबद्ध करणे
- 5) 1. तालाच्या दशप्राणांची नावे त्यातील जाती व यतीविषयी सौदाहरण स्पष्टीकरण करा.
2. श्रीकृष्ण चरित्रातील कोणत्याही एका कथेचे सविस्तर वर्णन लिहा.
- 6) 1. शंभु महाराज 2. लच्छु महाराज
2. निबंध :- 1. गुरू शिष्य परंपरा
2. ठुमरी आणि कथक नृत्य

OR PAPER

(Minor : Indian Classical Dance)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- IV (Practical)

Name of Paper :- Indian Classical Dance - Katthak (PR)

पेपरचे नाव - भारतीय शास्त्रीय नृत्य : कथक (प्रात्यक्षिक)

- 1)
 1. श्रीकृष्ण वंदना व सरस्वती वंदना
 2. झपताल मध्ये दोन तोडे अमद, दोन परन
- 2)
 1. चौताल मध्ये :-
 1. ततकाराचे थाट
 2. दुप्पट, चौपट, पलटे
 3. सलामी, आमद
 4. पाच साधे व तिन चक्रधार
 2. तीनतालामध्ये दोन कविता
 3. चौताल यातालाचे बोल देऊन पढत करण्याचा अभ्यास
- 3)
 1. गतभाव- कालिया दमण
 2. होरी काव्यावर अभिनय (संपूर्ण रचना ताल देऊन म्हणता येणे आवश्यक)
- 4)
 1. एकताल

थाट -2	परण -2
परण आमद-1	चक्रधार चरण-2
तोड-4	तिहाई -2
चक्रधार तोडे-2	कवित्व-1

ततकार, बराबर, दुगुन, चौगुण, तिहाई सह / द्रौपदी चिरहरण गतभाव गतभाव
- 5)
 1. ठुमरी
 2. चौताल, झपताल, रूपक, तालाची संपूर्ण माहिती सह

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

MINOR: INDIAN MUSIC- PRACTICAL - 2

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– IV

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

(Minor : Indian Music-2)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- IV (Practical)

Name of Paper :- Light Music (Part-2) (PR)

पेपरचे नाव : सुगम संगीत - (भाग-२) (प्रात्यक्षिक)

1. राग ज्ञान

1. राग शिवरंजनी
2. राग पिलू
3. राग खमाज
4. राग भीमपलास

2. गीतप्रकार

1. नाट्यगीत / भावगीत
2. भूपाळी / लावणी
3. कव्वाली / गजल
4. चित्रपट गीत / लोकगीत

3. उप-शास्त्रीय गीत प्रकार

1. टप्पा
2. होरी

4. ताल परीचय

1. तीलवाडा
2. झुमरा
3. एकताल

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

GENERIC ELECTIVE : INDIAN MUSIC- THEORY - 1

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– IV

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

(Generic Elective : Indian Music-1)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- III (Theory)

Name of Paper :- Indian Instument - Flute (TH)

पेपरचे नाव : भारतीय वाद्य - बासरी (लेखी)

प्रकरण 1 ले-

- 1) संगीताचा संक्षिप्त इतिहास
- 2) शास्त्रीय संगीत - सुगमसंगीत : तुलनात्मक अभ्यास

प्रकरण 2 रे - कलावंतांची जीवन चरित्रे

- 1) भारतरत्न लता मंगेशकर
- 2) सुधीर फडके

प्रकरण 3 रे

- 1) व्याख्या :-
 1. संगीत
 2. स्वर
 3. सप्तक
 4. ताल
 5. राग
 6. गीत व गीतांचे प्रकार
- 1) अलंकार - शुद्ध स्वरांचे वेगवेगळे दहा अलंकार गाता येणे आवश्यक आहे.

प्रकरण 4 थे - रागज्ञान

राग भूपाली /राग-यमन रागाची शास्त्रीय माहिती
आरोह अवरोह, पकड व सरगमगीत गाता येणे आवश्यक आहे.

प्रकरण 5 वे -

- 1) वंदे मातरम् , राष्ट्रगीत, स्वागतगीत, गझल, भावगीत, लोकगीत
भक्तीगीत, भजन, यापैकी कोणताही एक गीत प्रकार
गाता येणे आवश्यक आहे.
- 2) तालज्ञान :-
 - 1) ताल तिनताल (त्रिताल)
 - 2) ताल दादरा
 - 3) ताल केरवा

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

**Vocational & Skill Enhancement Course
(Indian Music- Practical)**

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– IV

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

Vocational & Skill Enhancement Course

Indian Music (Practical)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- IV

Name of Paper :- Presentation of Dance (PR)

पेपरचे नाव : नृत्याचे सादरीकरण (प्रात्याक्षिक)

1. नवरस ही संकल्पना स्पष्ट करून कोणत्याही एका रसाचे सविस्तर कथानक लिहा.
2. अष्टविनायकांच्या प्रस्तुतीकरणामध्ये मुग्धा, मध्या आणि प्रौढा (प्रगल्भ) या अवस्थांचा विचार कशाप्रकारे आवश्यक आहे ते सोदाहरण स्पष्ट करा.
3. तालांमधील रचना लिपिबद्ध करणे.
4. कोणतीही एक वंदना/स्तुती (तालबद्ध असणे आवश्यक)
5. चैती, दादरा, झूला, सावन यापैकी एक रचना

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड.

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

Ability Enhancement Course

AEC MARATHI - INDIAN MUSIC

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– IV

Effective from June - 2026-27

(As Per NEP-2020)

Ability Enhancement Course (Theory)

AEC - MARATHI

Indian Music

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- IV

Name of Paper :- AEC Marathi (TH)

पेपरचे नाव : मराठी भाषा संभाषण कौशल्य (लेखी)

भाषा

व्याख्या व उत्पत्ती

भाषिक संप्रेषण

ध्वनीलहरी – कोड – उच्चारण – हवेतून प्रवास – कर्णाद्वारे ग्रहण –

डीकोड – अर्थग्रहण

ध्वनी

व्याख्या

ध्वनी – स्वर व व्यंजने

ध्वनींची उच्चारण स्थाने

ध्वनीयंत्र

माहिती

रचना

कार्य

काळजी

उच्चारणपद्धती – शब्द

वाक्य

चिन्ह

अंतराल

आघात

**SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA
UNIVERSITY, NANDED**

**FIELD WORK - INDIAN MUSIC
(Practical)**

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES

B.A. LALIT KALA – SECOND YEAR

Semester– IV

**Effective from June - 2026-27
(As Per NEP-2020)**

Field Work - Indian Music (Practical)

B.A. Lalit Kala- II nd Year

Semester- IV (PR)

Name of Paper :- Indian Music - Appriciation of Musical concert (PR)

पेपरचे नाव : भारतीय संगीत - संगीत मैफिलीचे रसग्रहण (प्रात्यक्षिक)

क्षेत्रीय प्रकल्प / केस स्टडी

अभ्यासक्रमाची वैशीष्ट्ये –

1. संगीतातील संशोधनाने नवीन उपक्रमांशी संबंधीत संज्ञा, महत्त्व आणि वैशीष्ट्यांचा अभ्यास करणे.
2. संगीतातील विविध आर्थिक क्षेत्रांच्या प्रकारांबद्दल जाणून घेणे.

अध्ययन निष्पत्ती / शिकण्याचे परीणाम –

1. संगीतातील क्षेत्रीय कार्याचे महत्त्व, वैशीष्ट्ये स्पष्टपणे मांडण्याची आणि त्यावर चर्चा करण्याची क्षमता विकसित करणे.

मार्गदर्शन सुचना -

1. आपल्या परीसरातील रेकॉर्डिंग स्टुडीओ , ग्रंथालय, ध्वनी क्षेत्रण यंत्र हाताळणे, मैफिलीचे आयोजन इत्यादी. अशा विविध संगीत विषयक कार्य करणाऱ्या संस्थांशी समन्वय साधून त्यांच्या कार्यपद्धतीचा अभ्यास करणे.
2. तसेच वरील बाबींवर अहवाल सादर करणे.

Guidelines for Course Assessment :

A. Continuous Assessment (CA) (20% of the Maximum Marks):

This will form 20% of the Maximum Marks and will be carried out throughout the semester. It may be done by conducting **Two Tests** (Test I on 40% curriculum) and **Test II** (remaining 40% syllabus). Average of the marks scored by a student in these two tests of the theory paper will make his **CA** score (col 6).

B. End Semester Assessment (80% of the Maximum Marks):

(For illustration we have considered a paper of 02 credits, 50 marks and need to be modified depending upon credits of an individual paper)

1. **ESA Question paper will consists of 5 questions, each of 10 marks.**
2. **Students are required to solve a total of 3 Questions.**
3. **Question No.1 will be compulsory and shall be based on entire syllabus.**
4. **Students need to solve ANY TWO of the remaining FOUR Questions (Q.2 to Q.5) and shall be based on entire syllabus.**

C. Assessment of Co-Curricular courses (CC):

- a. Continuous Assessment (CA) of the CC course shall be done by the respective course coordinator depending on the regularity, performance of a student and his participation in the international, national, state, university, college level events or camps, wherever applicable.
- b. End Semester Assessment (ESA) shall be done on the basis of the write-up and presentation by the student on the activities that he has carried out throughout the semester.
- c. Students have freedom to take more than one CC courses, however, marks of the best performing CES shall be considered for final assessment.

D. Syllabi, Teaching Scheme and Examination Scheme for the courses in Column 7 and Column 8 (AEC, VEC, IKS, CI, EVS, CCs, etc.) shall be common for all students from different faculties.

Note : Number of lectures required to cover syllabus of a course depends on the number of credits assigned to a particular course. One credit of theory corresponds to 15 Hours lecturing and for practical course one credit corresponds to 30 Hours. For example, for a course of two credits 30 lectures of one hour duration are assigned, while that for a three credit course 45 lectures.

FACULTY OF INTERDISCIPLINARY STUDIES
QUESTION PAPER PATTERN (NEP 2020)
B.A.LALIT KALA II ND YEAR
FOR ALL PAPERS

TOTAL MARKS : 30

TIME : 2 Hours

सुचना : १) पहिला प्रश्न अनिवार्य

२) प्रश्न क्र. २ ते ५ पैकी कोणतेही २ प्रश्न सोडवा.

३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

प्रश्न १) टिपा लिहा. कोणतेही दोन

१० गुण

१)

२)

३)

४)

प्रश्न २) दिर्घोत्तरी प्रश्न / व्याख्या / थोडक्यात / तालांची माहिती.

१० गुण

प्रश्न ३) दिर्घोत्तरी प्रश्न

१० गुण

प्रश्न ४) दिर्घोत्तरी प्रश्न

१० गुण

प्रश्न ५) दिर्घोत्तरी प्रश्न

१० गुण

